Թիւ 3676 (Ե. Տ.) 29 ՄԱՅԻՍ 1896 — 17 ՄԱՅԻՍ 1896 — 16 ՋԻԼՀԻՃՃԷ 1313 — ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ԴԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՔ ԴՐՈՒԹԻՒՆ ՊԼՏՔ Է ՈՒՆԵԼ, ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ

Դալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌وك غزه‌ته‌سى

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք	150
» » Վեցամեայ » »	75
» » Երեքամեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան »	56
» » Վեցամեայ » »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Դաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ Դրաւ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հետեւեալ տան տպագրական մեքենաներով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԼԵԶՈՒԱԿԱՆ ԶՏՈՒՄ

Ամեն լեզուի մէջ քիչ չատ ընդհանրացած է օտար բառերու գործածութիւնը, որուն վրայ ոչ ոք ուշադրութիւն կը դարձնէ։ Ֆրանսացիները, տոհմասիրական զգացումէ մը մղուած, այս սովորութեան դէմ ելլել կուզեն և Բարիզի մէջ ընկերակցութիւն մը կազմուեր է,—գրագէտներու և գրասէրներու ընկերակցութիւն մը,—որ նշանաբան ունի՝ իր խօսուածքէն ու գրուածքէն դուրս ձգել օտար բառերը։ Օտար ըսելով՝ մասնաւորապէս կը մտքնեն անգլիերէնը, վասն զի այդ լեզուի բառերը ամենէն աւելի կը սպառնան եղեր ողղել ֆրանսերէնը։ Արդէն չատ տարի առաջ, Ալֆոնս Քաւ իր կէնէրուն մէջ մատնանիշ ըրած էր այս զեղծումը, իրեն յատուկ հեգնական ոճով,—«Ի՛սուզէ՛ք որ ձեզի ֆրանսերէն հատուած մը առաջ բերեմ՝ ֆրանսերէն թերթէ մը քաղուած» կը գրէր ու կարտասպէր աշխարհիկ թերթի մը մէկ քրոնիկէն տասը տող որուն մէջ կային ութ անգլիերէն բառ։ Բէ՛ֆ, ֆոյ-թոլ, կրո՛ֆ, ռինգ-ռեյ, ֆոյեյ, սպրինթ, ֆինիշինգ-բոյսբը, պենալ-ոնոմ։

Այս գիտողութիւնը, անցողաբար, կը յիշեցնէ մեզի Պարոնեանին հեգնութիւնները, ան ալ իր Մեծարին մէջ, կովկասեան հայերու աշխարհաբարին նկատմամբ, ուր կարելի չէր գտնել, այն տեղը մանաւանդ, երկու տող՝ առանց գտնէ չորս-հինգ ֆրանսերէն կամ ռուսերէն բառի, քաջածին տառադարձութիւններով։

Ֆրանսացիները, քանի որ անոնց վրայ է խօսքերնիս, կը գանգատին՝ օրինակի համար՝ թէ ինչո՞ւ Կոռոնբոմ ըսուի փոխանակ դաշտահանդէսի (բոռդէ սը ժոռդէն) և ասոր մէջ կը դնեն ոչ միայն լեզուական արժանապատուութեան խնդիր մը, այլ և ազգային արժանապատուութեան, մինչ իրենց երկրին մէջ, ամեն ժամանակ, գոյութիւն ունեցած չէ՞ն պարտէզի պտոյտներ, խաղեր, ճաշեր։ Առանց այս բոլոր ծանրդրութիւնը ծայրայեղութեան տանելու, կուզեն ազդիլ իրենց լեզուին խանգարումն ու աղաւաղումը։ Մանաւանդ որ, օտար բառերու անգիտակցաբար գործածումը չատ անդամ սխալներու կ'առաջնորդէ։ բարիզեան թերթերը, որ այս պահուս կը զբաղին այս այժմէութիւնով, իրենք օրինակ կը յիշեն թատերական բառը որ ընդհանրապէս կը մեկնուի «ձիերու վազառանոց»ի իմաստով, մինչդեռ երկու բառի զուգորդութիւնն է «սայլատուն թատերի» որ ատենօք Լոնտոնի գլխաւոր ձիավազարանները ան էր։ Ուրիշ ազգերու մէջ ալ կը պատահին այս տեսակ սխալանքներ։ կը պատմուի թէ Ժէրսէյ մէջ անգլիացի մը ուզելով մշոյթ ֆրանսայի մը հետ որուն վաճառատան ճակատը գրուած էր «A l'abondance», ինքն ալ իր խանութին ճակատը գրեց «à la nouvelle bondance»։

Ֆրանսերէն լեզուն զտելու հոգածութեան առթիւ, գիտել կը տրուի թէ օտար երկիրներու մէջ անոր ծաւալման աշխատող ընկերութիւնը, Ալիանս Ֆրանսէզ, մեծ դեր կրնայ կատարել այս ուղղութեամբ, և թէ Բարիզի նոր բահաստատ ընկերակցութիւնը պէտք է անոր հետ համերաշխաբար աշխատի, եթէ կուզէ լուրջ բան մը ընել։ Լանէսդ Որնան անգամ մը նախագահելով Ալֆոնս Ֆրանսէզի ժողովին, զգայուն շեշտերով բացատրեց թէ լեզուի մը ծաւալման աշխատող մարմիններն ինչ մեծ ծառայութիւն կը մատուցանեն այդ լեզուին տէր եղող ազգին, անոր բարքերը, ճաշակները, գաղափարները մշակելով։ Այս տեսութիւնը մինակ Ֆրանսերէնին չի պատկանիր։ ամեն ժողովուրդ, մեծ կամ փոքր, պարտականութիւն ունի նոյն նախանձախնդրութիւնը, նոյն հոգածու զգացումը տածելու իր լեզուին նկատմամբ, դաստիարակութեան գործին նուիրուած ընկերութիւններու, գրականութեան, լրագրութեան միջոցաւ, որքան ալ հմտատ ըլլան իր միջոցները։

Ֆրանսական մամուլը կը գանգատի թէ օտար երկիրներու մէջ իրենց լեզուին ընծայուած նախապատուութեան հակառակ, բուն իսկ իրենց երկրին մէջ պէտք եղածին պէս չի խնամուիր ու պաշտպանուիր այն։ Այս քննադատութիւնը չատ սիրուն կերպով կը պատկերացնէ Լապիչի սիրուն մէկ կատակերգութիւնը, Եէ-Լոռոյին։ Մանկամարդ անգլուհի մը կը ճանաչուի իր հօրեղբօրը հետ որ ֆրանսացի է։ Ժերմինին, անոր ֆիանսերէն սովորեցնելու համար, ճանաչուն՝ վրայ հանգիպած առարկաները ցոյց կուտայ։ «Ժէննի՛, ասոր ի՞նչ կ'ըսեն»—Վակոն։—«Շա՛տ լաւ, սա մեքենային եռեւը գտնուած առարկայի՞ն»—Թէնտեր։—«Իսկ երկաթեայ ժապաւէնի՞ն որուն վրայէն կառախումբը կ'ընթանայ»—Ռելյ։ Հօրեղբայրը հրճուանքով կը բացագանչէ «Աքանչելի, Ժէննի, բայց ի զուտասանութենէ, ֆրանսերէն լեզուի մէջ ըլլած յաւելումներնէդ չատ գոհ եմ»։

Իրաւ է թէ անգլիերէնի ու գերմաներէնի մէջ ալ ընդհանրացած կան ֆրանսերէն բառեր, բայց այս փոխարինութիւնը չի գոհացուներ ֆրանսացիները որոնց նորահաստատ լեզուական ընկերակցութիւնը մասնաւորապէս կը հակառակի այն դասակարգերուն, որոնք աշխարհիկ ու պերճ երեւնալու անհրաժեշտ պայման կը նկատեն անգլիերէն բացատրութիւններու գործածութիւնը։

ԳԱՒԱՌԱՑԻՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Ուրֆայի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ մայիս 1 թուականով.

Այսօր, 1 մայիս, կը սկսի գարնան վերջին ամիսը իր մեծ նախընթացէն՝ ապրիլէն յետոյ, որուն—կեցած պապակին հակառակ—կենդանալար անձրեւները զլացան զօրացնել մեր ցանքերը։

30 աւուր մէջ՝ 1—2 կոկտուր տարափ. այս էր ամենը իր մեզի բերած գարնային օժիտը։

Բայց բնութեան տնտեսկներն հաշուէ դուրս ձգուելու չեն որը չատ անգամ օգտակարապէս հաստատուած են։ Ուրեմն չենք վարանիր լաւատես ըլլալ թէ անձրեւային երաշտութեան հակառակ՝ մինչեւ ցարդ օդերու զովաբոյր շնչելուն շնորհիւ՝ թերեւս գաւառիս հունձքերը զգալաբար չվնասուին, և ասով աստիճան մը եւս չծանրանայ արդի դրամական անձկութիւնը։

Հիմակուհիմա, արմտիքներու գիները՝ 2 ամիս առաջուան ածանութիւնը չունին։ Բուրդի առուտուրը քանի մը շաբաթէ ի վեր սկսած է. տեղական քանակներն (180 օխա) սակագինը 850 էն սկսած՝ բարձրացաւ մինչեւ 1050 դրուշի, և շաբաթուս մէջ յետադարձ անկումով մը՝ ելաւ 920 ի։

Այս ասպարէզին մէջ հոս յառաջայլ գործող անուանի հայ առեւտրական տուն մը, որ մեծապէս կ'ազդէր հրապարակին, ձեռնթափ կը մնայ գործառնութենէ։

—Մր. Սանտրոս չատ անգամ քաղաքս կանցնէ իր ժամանակը, առժամապէս վարելու համար քարոզչի պաշտօնը տեղւոյս բողոքական հայոց։

—Տեղւոյս հայ-հռոմէական եկեղեցւոյն հոգեւոր պատասխանիներն՝ Հ. Բարսեղի՝ իբր օգնական, Հ. Վրթանէս վարդապետ հոս զրկուած է այս օրերս։

Ցուսանք թէ չուշանար մեր Տ. Անտոնիս վարդապետի գալուստն որ, ինչպէս յայտնի է արդէն, Ազգ. Կեդր. Վարչութեան կողմէն կոչուած է ի պաշտօն, օժանդակելու համար տեղւոյս Առաջնորդարանի գործերուն։

—Ի պէտս գաւառիս կարօտ ուսանողաց ևս Կ. Պոլսէն ձրի դասագիրք զրկելու որոշումը լսելով՝ տեղւոյս Առաջնորդարանը քաջալերուեցաւ ձեռնարկել վարժարան հաստատելու ուսումնատեղի մանկանց։

Անձկութեամբ կը սպասուի Միացեալ ընկերութենց բարերար ձեռնտուութեանը, գէթ նախակրթական դասընթացներ հաստատելու համար ի պէտս ուսումնակարօտ չքաւոր ուսանողաց։ Գ. Կ. Ռ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ռէօնդկէնի գիւտին նորանոր գործածութիւնները։ — Էտիսընի նոր գիւտերը։ — Ֆ. Ճառագայթներու մեռելյարոյց կարողութիւնը։ — Ֆ. Ճառագայթները արտադրելու նոր միջոցներ։ — Լսէթիլէնի գործածումը այսօր եւ ապագային մէջ։ — Արեւի լոյսը ճաւաքող եւ գիշեր ատեն զանոնք ճառագայթող մարմիններ։

Ռէօնդկէնի գիւտը ամենէն աւելի Ամերիկայի մէջ ահագին ադմուկ մը հանեց. եթերիները իրենց յատուկ գործոնական ու յանդուգն երեւակայութենը շնորհիւ, տարօրինակ գիւտերու, յղացումներու հեղեղով մը ողողեցին գիտական աշխարհը։

Էտիսընի, որու լոկ ֆոնոկրաֆի գիւտը իրաւունք կուտայ ամէն բան փորձել։ ամէն բան կարծել, նախ ներկայացուց գործիք մը, որու միջոցաւ պիտի ստուգէր թէ Ֆ. Ճառագայթները մագնիսական հոսումէ՞ն թէ եթերային հոսանուտն թրթռումէն յառաջ կուգային։ 60 սանտիմէթր երկար խողովակ մ'էր այն, երկու ութանկիւն հայելիներով և մէկ ծայրը անոթով (դրական բեւեռ) միւսը խոռոչով զրաւուած։ Լուսանկարի գոյաւոր թիթեղը կը փաթթէր, օրինակի համար, շատ անգամ լուացուած ճերմակ կտորի մը մէջ (celluloïde) և կը դնէր ենթակայի մը լեզուին վրայ ու անոր ծոծրակին կուղղէր խոռոչի ճառագայթները։ Այս միամիտ եղանակը պիտի բաւէր որ ուղղը մաղուէր գոյաւոր թիթեղին վրայ և գլուխը ներկայ լինէր մտքի ներքին աշխատութիւններուն։

Այս գործիքը իրական ծառայութենէ մ'աւելի ադմուկ հանեց, բայց մեծ հնարիչը անմիջապէս իր ճարտար մտքի ոյժը ցուցուց ուրիշ գործիք մը հնարելով։ Մասնաւոր զուգադիտակ (jumelle) մ'է այս, որու միջոցաւ բժիշկ մը, փոխանակ մութին մէջ երկար բարակ գործողութիւններ կատարելու, ենթակայի մը մարմնոյն որեւէ մասը (Էլէ-փրա) հոսանկարային ճառագայթումը (radiation effluviographique) կը քննէ, մարթն ու միսը թափանցելով։ Բայց անդին, Քոլըմպիա Քոլէժին ուսուցիչներէն մէկն է որ կը յայտարարէ թէ Ռէօնդկէնի ճառագայթներով՝ սատկած սպիտակ մկնիկ մը վերակենդանացուցած է! ապրի՛ս, մարդս, աւելի երջանիկ բան Պրուն Սէգար որու հեղուկը կ'երիտասարդացնէր։

Ու մինչդեռ Ադրանտեանի անդիի կողմը ոգեւորուած կը ջանան հետզհետէ Քրուքոն խողովակը կատարելագործել, ասդին Պ. Թրուսթը, Ֆրանսայի Ադրանտիին անդամ և Բարիզի գիտութեանց համալսարանին բրոֆէսորը, կը գտնէ որ քանի մը ֆոսֆորափայլ մարմիններ Ֆ. Ճառագայթները կը ճառագայթեն։

Իրաւ է որ մինչեւ հիմա գիտուններուն գիտէին թէ ծծմբաւոր կրածինը (sulfure de calcium) մառաւոր կերպով մը պատրաստած, արեւանկարի անդր-մանիշակագոյնը (ultra-violette) ծծելու և յետոյ առանձին գոյն դուրս արձակելով երկար ատեն փայլելու յատկութիւնն ունի։ Սակայն Պ. Թրուսթ բարձր բաբեռառնութեան մէջ ջրածինի ազդեցութեան տակ ձեռք բերաւ բիւրեղացած ծծմբաւոր զինկ մը որ ո՛չ միայն հիանալի կանաչ ֆիւորափայլութիւն մը ունի, այլ, ինչ որ թանկագին է, մեծ քանակութիւնով Ֆ. Ճառագայթներ կ'արձակէ։

Զը կարծէք թէ այդ ծծմբաւոր զինկ ըսուածը անծանօթ նիւթ մ'է, ո՛չ. զինկի հանքերուն մէջ կը գտնուի և հանքաբանները վիւ-ցիէթ (vurtzite) կ'ըսեն անոր։ Գործածութեան կերպը աւելի պարզ է. օրինակի համար, դաստակի ոսկորներու լուսանկարը հանելու համար ստուարաթուղթէ տուփի մը յատակը կը դրուի գոյաւոր սպակի թիթեղը թուղթի մէջ փաթթուած, ուրիշ մետաղէ տուփի մը մէջ ալ ֆոսֆորափայլ մարմինը որ նախապէս արեւի կամ մանիզիումի բոցին ազդեցութեանը ենթարկուած է. այս վերջին տուփը հայելիով մը կը գոցուի ու երկուքը մէկտեղ դաստակին վրայ կը կապուին լոյսէն բոլորովին զրկուած. լուսանկարը կելնէ ու ինչպէս կը տեսնէք, ա՛լ անհետացած են երկար ու փափուկ մանրամասնութիւնները, նոյն իսկ մէկ երկու ժամ սպասելու հարկը։

Սանթիլէնի գանք. Ֆրանսայի երկաթուղիներու ընկերութիւնը յաջող փորձեր ըրած է արդէն. նախագահ Պ. Ֆելիքս Ֆոռ Բարիզ-Լիոն-Մարսէյլ գծին վրայէն ճամբորդած ատեն իր կառախումբը սանթիլէնով լուսաւորուած էր Մանչէսթր կտուցներու միջոցաւ։ Հիմա Բարիզի թրամվէյի ընկերութիւնը փորձեր կընէ որոնք չատ յաջող են. թրամվէյի վագոնին տանիքին տակը պողպատէ խողովակ մէթր մը հաստատուած է, ասոր մէջ լեցուած է ճնշուած ասէթիլէն որ խողովակներով լամպարներու մէջ կառաջնորդուի։

Սակայն չատերը գոհ չեն, կուզեն ամբողջ տուներ, թաղեր, քաղաքներ ասէթիլէնով լուսաւորել. հաշիւներ կրնեն որ 750 ժամ մամի (bougie-heure) լոյս տուող 400 կր. կամ 350 լիթր ասէթիլէնը կարելի է ձեռք բերել 10 սանթիմով։ ի՞նչու տակաւին կը վարանին ելեկտրական լուսաւորութեան ընկերութիւնները. կը բաւէ որ իրենց սեպհական ոյժերը գործածեն առ այժմ 2000 ամբէրը և 60 վոլտ ելեկտրական զօրութիւն պարունակող փուներու մէջ ընծայուոր կրածինը պատրաստելու՝ կիր և ածուխ իրար խառնելով, յետոյ ֆուրով կը տարրազարին այս նիւթը և կը ստանան առատ ասէթիլէն։

Բայց ուսկի՞ց հայթայթել ելեկտրական այդ ահագին ոյժերը առանց ծանր ծախքերու. պատասխանը չատ դիւրին է. բնութիւնը կ'ընձեռէ մեզ զանոնք. ափսոս չի՞ն այն հազարաւոր ջրվէժներն ու ջուրերը որ լեռներէն վար կը գահավիժին՝ չատ անգամ գաշտերը ողողելու ու քանդելու համար. թումբեր կանգնելու է անոնց առջեւ, կանոնաւոր ջրվէժի փոխելու է ամենքն ալ ու ծառայեցնելու է զանոնք, ինչպէս Ամերիկացիները արդէն սկսած են Նիակարայի համար։ Ան ատեն ա՛լ երջանիկ պիտի ըլլան լեռնոտ ու ջրաւէտ երկիրները, ա՛լ գրեթէ ձրի պիտի լուսաւորուին ամբողջ քաղաքներ, գիւղեր, գաւառներ։

Բայց հերքի՞ք է այս. ո՛չ, մարդիկ գոհ չեն, գիտուններու աչքին ամէն բան որ կը հինանայ՝ տափակ կերեւի. ուրիշ միջոցներ կը խորհին։ Դիտեն որ ֆոսֆորափայլ մարմինները լոյսը կը հաւաքեն, այս նիւթերը սատիկ պաղելու յանձնելու ատեն։ Սակայն Պ. Թրուսթ բարձր բաբեռառնութեան մէջ ջրածինի ազդեցութեան տակ ձեռք բերաւ բիւրեղացած ծծմբաւոր զինկ մը որ ո՛չ միայն հիանալի կանաչ ֆիւորափայլութիւն մը ունի, այլ, ինչ որ թանկագին է, մեծ քանակութիւնով Ֆ. Ճառագայթներ կ'արձակէ։

Զը կարծէք թէ այդ ծծմբաւոր զինկ ըսուածը անծանօթ նիւթ մ'է, ո՛չ. զինկի հանքերուն մէջ կը գտնուի և հանքաբանները վիւ-ցիէթ (vurtzite) կ'ըսեն անոր։ Գործածութեան կերպը աւելի պարզ է. օրինակի համար, դաստակի ոսկորներու լուսանկարը հանելու համար ստուարաթուղթէ տուփի մը յատակը կը դրուի գոյաւոր սպակի թիթեղը թուղթի մէջ փաթթուած, ուրիշ մետաղէ տուփի մը մէջ ալ ֆոսֆորափայլ մարմինը որ նախապէս արեւի կամ մանիզիումի բոցին ազդեցութեանը ենթարկուած է. այս վերջին տուփը հայելիով մը կը գոցուի ու երկուքը մէկտեղ դաստակին վրայ կը կապուին լոյսէն բոլորովին զրկուած. լուսանկարը կելնէ ու ինչպէս կը տեսնէք, ա՛լ անհետացած են երկար ու փափուկ մանրամասնութիւնները, նոյն իսկ մէկ երկու ժամ սպասելու հարկը։

Սանթիլէնի գանք. Ֆրանսայի երկաթուղիներու ընկերութիւնը յաջող փորձեր ըրած է արդէն. նախագահ Պ. Ֆելիքս Ֆոռ Բարիզ-Լիոն-Մարսէյլ գծին վրայէն ճամբորդած ատեն իր կառախումբը սանթիլէնով լուսաւորուած էր Մանչէսթր կտուցներու միջոցաւ։ Հիմա Բարիզի թրամվայ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 17/29, 1896

ԿՐՕՆԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՍՏԻՃԱՆԸ

Վարդապետի աստիճանն և պաշտօնը Քրիստոսի Եկեղեցւոյն մէջ շատ կանուխէն սկսած են։ Պօղոս առաքեալ կ'ըսէ թէ Աստուած Եկեղեցւոյ մէջ հաստատեց։ Առաջին՝ առաքեալներն. երկրորդ՝ մարգարէներն, երրորդ՝ վարդապետներն. ինչպէս ալ մեկնուի այդ խօսքը, միշտ անհերքելի է թէ Քրիստոսի վարդապետութիւնը սորվեցնելը մեծ և բարձր պաշտօն կոչուած է Եկեղեցւոյ մէջ։

Ուրիշ ուսմանց մէջ ալ վարդապետներ, կամ լատին բառով doctores, միևնոյն պաշտօնն և պատիւն ունին, այսինքն է իրենց ուսումը սորվեցնելու կարողութիւն, որ կենդանդրէ թէ իրենք նոյն ճիւղին մէջ կատարեալ զարգացած պէտք է լինին։

Ասով կը տարբերին վարդապետներ միւս պաշտօնեայներէ։ Ասոնք պէտք ունին իրենց պաշտօնին պահանջած զարգացումն ունենալու. սակայն բարձրագոյն զարգացումը վերապահեալ է վարդապետաց։ Դպրոցական ընթացքի մէջ, յատեր նոյն ուսմանց կրնան հեռաւել և հմտանալ, այլ վարդապետի աստիճանն ամենքը չեն ստանար։

* * *

Կրօնական կամ եկեղեցական ուսմանց վարդապետութիւնն Եւրոպական ազգաց մէջ այսօր ալ կայ, և կը պահէ պարզապէս դպրոցական կամ հմտաբարանական ձեւն, և ուսմանց շրջանն աւարտելէ վերջ կը ստացուի՝ որոշեալ շրջանով և ծրագրով դասախօսութիւններ լսելէ, որոշեալ ձեւերով քննութիւններ տալէ, և որոշեալ նիւթի վրայ երկասիրութիւն մը հեղինակելէ եւրը։ Երբ այդ պայմաններ կը լրանան որոշեալ արարողութիւն մ'ալ կը կատարուի, և ընտրեալը ՝՝՝՝ կամ վարդապետ կը հռչակուի, որ և սովորաբար Աստուածաբանութեան Վարդապետ կը կոչուի։

* * *

Մեր մէջ աւելի նուիրական ձեւ առած է վարդապետութիւնն, և բոլորովին նուիրական աստիճանի կամ ձեռնադրութեան կերպ զգեցած է։

Եկեղեցական երկար արարողութիւն մը տեղի կ'ունենայ, Գիրքերով և Աւետարաններով, և եկեղեցւոյ չորս կողմերը տեղափոխութիւններով, երգերով և շարականներով. խունկերով և մոմերով։ Սակայն բոլոր այս պարագաներով հանդերձ իւր ուսումնական կամ դպրոցական կերպարանը կորուսած չէ։

Մինչև որ հայերէն գիրն և հայերէն ուսումը չծաղկեցաւ, վարդապետ կոչմամբ Եկեղեցւոյ պաշտօնեաներ չեն յիշուիր։ Ս. Մեսրովպ առաջինն է որ այդ տիտղոսը ստացաւ, և գիտենք թէ Ս. Մեսրովպ ոչ միայն գիրերու գտնողն եղաւ, այլ և բոլոր դպրոցներու ընդհանուր տեսուչն և ուսումնապետը։

* * *

Ս. Մեսրովպ, հասարակ դպրոցներէ զատ, վարդապետ հաստատելու դպրոց մ'ալ ունեցաւ, և այս կերպով վարդապետանոցներ սկսան մեր Եկեղեցւոյ մէջ։ Պատմութիւնը կը ցուցնէ անոնց շարքը։ կը ցուցնէ նաեւ թէ Եկեղեցւոյ պաշտօնեաներէն քիչեր միայն վարդապետ անունով ճանչցուած են, և ով որ այդ անունը ունի՝ գիտնական և իմաստուն, և գիրքերու հեղինակ անձնաւորութիւն մ'է։ Այսպէս ալ բաւական է իմանալու՝ թէ վարդապետ տիտղոսը շատ զգուշութեամբ կը տուէր այն ատեններ։

* * *

Վարդապետութիւն տալու արարողութեան պատրաստողը Ս. Գրիգոր Տաթեւացին է։ Սակայն պէտք չէ ըսել թէ այն ատեն սկսած է, և Տաթեւացին, որ վարդապետութեան փայլն եղաւ, ուզած է աստիճանն ալ փառաւորել՝ աւելի փայլուն արարողութեամբ մը։ Այս կարգադրութեանց համեմատ վարդապետութիւնը տասնուչորս աստիճան ունի. սակայն ամեն աստիճան առանձինն նշանակութիւն չունի։ Չորս աստիճան ունեցողը կը կոչուի ՝՝՝՝

ԻԶՄԻՐԻ առեւտրական հրապարակին վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնը կը հաղորդուին մայիս 11 թուականաւ.

Այսրեղի նահանգին ներսերը հունձքերուն համար բաւական օգտակար անձրեւներ տեղացեր են։ Վերջին ցուրտերէն ապիսոնի և այգիներու կրած վնասներուն նկատմամբ կարելի չէ որոշ բան մը ըսել։ Ելած զրոյցները չափազանցուած են։ Թզենիներն ու ձիթենիները ամեն տեղ գոհացուցիչ վիճակի մէջ են։

5 կողով ափիոն ծախուեցաւ չէքին 78-80 զրուշի։ Եղանակին սկիզբէն ի վեր 3895 կողով հասաւ։ Անցեալ տարի նոյն միջոցին 2401 կողով էր։

Գարիի նոր հունձքերէն 9 պարկ բերուեցան և նորերը ալ կապասուին։ Տեսակը չատ լաւ է։ Այս միջոցիս կարեւոր գործերու վրայ պայմանագրութիւն կը կնքուի՝ սպառող հրապարակներու համար։ 4000 քիլէ ծախուեցաւ 9 1/2-11 զրուշի։ Պատրաստ կայ 100,000 քիլէ։ 300 հազար օխա բակլա վաճառուեցաւ 27 1/32 փարէն՝ Օգոստոսին յանձնելիս Ծարենի ու ալիւրի գիներն անփոփոխ են։ Օխան 21 փարէն թեփ ծախուեցաւ՝ գլխաւորաբար հարաւային Ֆրանսայի համար։ Հաճարի, եգիպտացորենի, վարսակի և կորեկի վրայ գործ չեղաւ։ Տեղւոյս մեծ վաճառականը կորեկը Թէբիրտաղէն կը գնեն։

300 պարկ սուսամ ծախուեցաւ օխան 79 փարէն. 100 պարկ սիսեռ՝ 74 փարէն. 5000 օխա դեղին մեղրամում՝ օխան 21 3/8 զրուշէն. 500 հակ բամբակ՝ կենդինարը 232 240 զրուշէն։

Զէթէն պատրաստ կայ 10,000 կենդինար, որ կարժէ օխան 6 38/40 զրուշ՝ մեծիտիէն 33 զրուշէն։

ՈՃԻՐՌ ԵՒ ԱՐԿԱՅՄ.—Աւելի օրը, Պոլսոյ Էյրի Գարու Թաղը, բանջարեղենաց պարտէզի մը մէջ զոզուլեան դէպք մը պատահեցաւ։ Հինգ գնչու կիներ այդ պարտէզը մտնելով գաղտնի պարտիզպանին՝ Տիմիթրիի սենեակը, Տիմիթրի կը քնանար։ Կիներէ մին գլխուն վրայ նստեցաւ, մին ոտքերուն ու միւսն ալ կուրծքին վրայ և այդ կերպով պարտիզպանին քանը յափշտակեցին և դուրս ելան։

Տիմիթրի միւս ընկերը տեսնելով զանոնք ուզեց բռնել, սակայն ան ալ փախան։

—Զորեքշաբթի գիշեր Մաճար Թաղին մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Իպրահիմ ու Մէհմէտ անուն ծխախոտի երկու մաքսանենգներ կռուի բռնուեցան Գրզ Մէհմէտ անուն ջրհանկիրի մը հետ։ Իպրահիմ դաշոյնը քաշելով ծանր կերպով վիրաւորեց Գրզ Մէհմէտը ու փախաւ։ Իպրահիմի ընկերը ձերբակալուեցաւ։

—Նոյն գիշերին այդ թաղին մէջ ուրիշ ոճիր մ'ալ գործուեցաւ։ Իպրահիմ ու Անթուան անուն երկու անձեր կռուի բռնուեցան։ Անթուան դաշոյնը քաշելով իր հակառակորդը ծոծրակէն վիրաւորեց։

—Բերայի մէջ անցեալ օր Սբիրօ անուն մարդ մը իր կնոջը հետ կռուելով, թէ՛ դայն և թէ զոքանչը դաշոյնով վիրաւորեց ու փախաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդականի օգնական անուանեցաւ Պուլկարիոյ օսմանեան գօմիսէրութեան նախորդ առաջին քարտուղար Նէպիլ պէյ։

Գօսօվալ նահանգին Բրիչթինա գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Շեքտրաի կուսակալութեան նախկին խորհրդական Բիւքնէտտին էֆէնտի։

Եանեան նահանգին Պէրաթ գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Բրիչթինի կառավարիչ Ռէաւֆ փաշա։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Մէհմէտ Ալի պէյի և Պերլինի օսմանեան դեսպանատան դիւանագրական կցորդ դեր-գնդապետ Սամի պէյի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ ընդհանուր սպայակոյտի առաջին ճիւղին տնօրէն Միրլիվա Շէրէֆէտտին փաշայի, Սպարապետի Դրան հետեւակ զօրաց ճիւղին դեր-նախագահ Միրլիվա Նազըմ փաշայի և ընդհանուր սպայակոյտի առաջին ճիւղին տնօրէնի օգնական Միրլիվա Ռեամիլ փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Զ. զօրաբանակին սպայակոյտին նախագահ Միրլիվա Մէհմէտ Մուհսին փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

Հետեւեալ Պաշտօնական Զեկուցումները հաղորդուած են ի հրատարակութիւն.

«Հոլանտական կառավարութիւնը Օսմանեան Նասօ պատուանշանի չորրորդ աստիճանը Նուիրեց Պերլինի նահանգին օտար յարաբերութեանց տնօրէն Միշէլ էֆէնտիի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանի գործածութիւնը։»

—«Մայիս 15 թուականաւ Բարձր. Մեծ. Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր ծանուցած են թէ Տիարպէքիրի, Գոնեաի, Էնկիւրիի, Պրուսայի, Խարբերդի, Վանայ, Տրապիզոնի, Մուսուլի, Էրզրումի, Հալէպի, Ատանայի, Սիվասի և Պիթլիսի նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։

Ա. Զ Դ

Ուղեւորութեանց միջազգային գործակալութիւնը, Աւելէր և Հիրշ տունն ի Փէշտա, յայտնիս Զի համար ընկերովի պտոյտ մը կը կազմակերպէ ընդմէջ Կ. Պոլսոյ և Փէշտայի, յոյժ գեղեցիկ գիներով, երթ ու դարձ միանգամայն, բնակարան, օրը եռիւք ճաշ, ցուցահանդէսին մէջ պտոյտ, և առաջով շրջապտոյտներ ի Փէշտա, առուոյնդրներու ընկերակցութեամբ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար կարդալ այսօրուան չորրորդ երեսի ծանուցումը։ Դարձը տեղի պիտի ունենայ յունիս 16ին։ 5—6

Ա. Զ Դ

Ուղեւորութեանց միջազգային գործակալութիւնը, Աւելէր և Հիրշ տունն ի Փէշտա, յայտնիս Զի համար ընկերովի պտոյտ մը կը կազմակերպէ ընդմէջ Կ. Պոլսոյ և Փէշտայի, յոյժ գեղեցիկ գիներով, երթ ու դարձ միանգամայն, բնակարան, օրը եռիւք ճաշ, ցուցահանդէսին մէջ պտոյտ, և առաջով շրջապտոյտներ ի Փէշտա, առուոյնդրներու ընկերակցութեամբ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար կարդալ այսօրուան չորրորդ երեսի ծանուցումը։ Դարձը տեղի պիտի ունենայ յունիս 16ին։ 5—6

ՁԱՆԱՁԱՆՔ

ԴԻՒԱԿ ՄԸ ԱՐԴՅՈՒՆՔ

Բարիզեան թերթերը կը պատմեն թէ ոճիր մը երեւան ելեր է՝ որ իր քստմնելի պարագայովը, քիչ մը կը յիշեցնէ Կուֆէի դատը։ Բարիզ Շերպուրի երկաթուղւոյ գծին վրայ կայարանի մը մէջ թողուած արկղէ մը դիակ մը գտնուեցաւ որ արդէն փտիլ սկսած էր։

Այս տեսակին պարագաներն հետեւեալ կերպով կը պատմուին.

Մայիս 7ին, իրիկուան ժամը տասնմէկին, կին մը և պարոն մը կը ներկայանային Սէն-Լազար կայարանի պահակին, Ամոդերատ փողոցը, և արկղ մը կը յանձնէին որ իր ձեւովը հետաքրքրեց զայն արձանագրող պաշտօնեաները։

Ճերմակ փայտէ արկղ մ'էր, անողոգի տախտակներով. 1.60 մէթր երկայնութիւն և վեցտուն հարիւրորդամէթր երկարութիւն ու քառանկիւնի լայնութիւն ունէր։ Դրէթէ դագաղի մը երեւոյթը կրնդայէր։ Պաշտօնեային մէկը մինչեւ իսկ այս գագաթիրը յայտնեց։ Արկղը մէկ կողմ դրուեցաւ և զայն բերող մարդը պաշտօնեային ձեռքէն անմիջապէս առաւ թուղթը զրանկիա իրեն կը կարկաուէր։ Գարշելոյն գեշատ մը հագած էր, սեւ կրկնոց մը, և չզարգիա ու մտահոգ կերեւնար։ Ընկերուհին թեւը մտաւ, և երկուքը միասնագուբս ելան կայարանէն։ Այս մանրամասնութիւնները եղան եկան պաշտօնեաներուն միտքը, որոնք այդ պահուն բնաւ կարեւորութիւն տուած չէին։

Յաջորդ օրը, երկու ուղեւորները նորէն կայարան եկան, իրենց տոմսը կիչէին ներկայացուցին, ծախքը վճարեցին և արձանագրել տուին իրենց խորհրդաւոր արկղը, երկրորդ կարգի երկու տոմսակ առնելէ յետոյ Ռուվիլի համար, Շերպուրէն տասնմէկ քիլոմէթր հեռաւս Ատտուան ժամը երկուքուկէսին կայարան եկած էին. և որովհետեւ հնարակառքը ժամը երեքուկէսին ճամբայ պիտի ելլէր, իրենց ժամանակն անցուցին Ամոդերատ փողոցի մէկ արձարանին մէջ և մեկնումէն քանի մը վայրկեան առաջ միայն կառք նստան։ Իրիկուան Ռուվիլ կը հասնէին։ Հոն նորէն կայարան թողուցին իրենց արկղը.

Այս եղաւ իրենց կորստեան պատճառը։ Գարշ հոտ մը դուրս կելլէր արկղէն։ Կայարանապետը իր պաշտօնաներէն իմացաւայս, և արկղին ձեւն ալ տարօրինակ գըտնելով արդէն, բանալ տուաւ զայն։ Կարփրիչին վերջին տախտակը վերցուելուն պէս բոլոր ներկայ գտնուողները ետ քաշուեցան. անտանելի հոտ մը կը բուրէր սնտուկէն, որուն մէջ բուրջեր միայն կը տեսնուէին։ Այս բուրջերը վերցուեցան, և դիակ մը երեւան ելաւ. հագիւ քառասունհինգ տարեկան երիտասարդ մը կանկի վրայ պառկած, բերանն ու աչքերը լայնաբաց, թեւերն երկնցուցած էր մարմնին երկու կողմէն։ Մատնիները թեթեւապէս ծռած էին, արկղը չուռենալով պէտք եղած երկարութիւնը։

Կայարանապետը այս քստմնելի գիւտն անմիջապէս իմաց տուաւ Ռուվիլի կառավարչին, և ոստիկան-գլխաւորներ կանչուեցան կայարանը, ուր պահուած կեցան մինչեւ որ երկու ուղեւորները գային։ Արդարեւ կը յուսացուէր թէ անոնք չատ չանցած պիտի գային, ինչպէս արդէն ըսած էին իրենք, արկղն առնելու համար։ Այս գուշակութիւն իրականացաւ։

Օր մը բացակայութենէ յետոյ առտուն ժամը երկուքին կը ներկայանային և արկղը կուզէին։ Անմիջապէս ձերբակալուեցան։

Շերպուրի դատական իշխանութիւնը, որուն հեռագրով իմաց տրուած էր, շուտով վրայ հասաւ։ Խորհրդաւոր ուղեւորներուն առջեւ հանուեցաւ դիակը, յետոյ հարցաքննուեցան անոնք։

Մարդուն անունը Քասթել է։

Բայց կը յուսացուի թէ այս գործ երկար ատեն անհայտնալի չպիտի մնայ։

Նախ և առաջ պէտք է քննել Բարիզի մէջ կամ անոր շրջականները գործուած ոճիր մը։ Ահա թէ ինչո՞ւ. մայիս 1ին կամ 2ին, ոստիկանութեան պաշտօնէութիւնը կիմանար բանաձեւ երիտասարդի մը անհետացումը։ Այս երիտասարդ կը պատկանէր միջակ դասակարգի ընտանիքի մը, պաշտօնեայ կամ գրագիր, ճիշտ յայտնի չէ. բայց իրողութիւնը սա է որ ոստիկանութիւնը առջի օրէն ոճրի մը կասկածն ունեցաւ և անոր հեղինակները գտնելու համար ամեն ճիգ թափեց։ Այս քննութիւններ հաստատեցին նաեւ թէ խնդիրը սիրային առասի մը վրայ չէր. գործին մէջ ոչ սէր կար ոչ նախանձ. վերջապէս կնոջ պատմութիւն չէր։ Ընչաքաղցութեան համար գործուած էր ոճիրը, բաւական մեծ կակ դրամական չահեր կային խնդրին մէջ։

Բայց ոստիկանութեան ընելիք առաջին գործն էր հաստատել թէ անհետացողը իրօք մեռա՞ծ էր։ Ինչ որ հաստատուեցաւ։

Արդեօք դագաղին մէջի դիա՞կն է այդ անհետացող երիտասարդը։

ԳԱՖՅԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Շնորհակալութեամբ կը հրատարակեմ Մարտ և Ապրիլ ամսոյ մէջ ի նպաստ Որբանոցիս եղած հետեւեալ նուիրատուութիւնները։

Մեծ. Տեարք

Մրսթրը Բիթ՝ 540 զրշ. Կիւլպէնկեան Եղբարք՝ 216, Մաքսուտ Սեպուհ պէյ՝ 216, Համբարձում Թորոսեան՝ 190, Հեթուում Ա. Սեթեան՝ 135, Յովհաննէս Կիւմիւեան՝ 108, Աստուր Համամճեան՝ 108. Ռոմ՝ 108. Ռոմ 108, Ապա-իալ Քէրիմ պէյ՝ 108, Տ. Ս. Ճիլանեան 100, Լեւոն Ե. Մանուկեան՝ 100, Ս. Մանուկեան Որդիք՝ 60, Գ. Թէրլէմէզեան՝ 60 Ռոմ՝ 60 Ռոմ՝ 60, Լեւոն Ներսէսեան՝ 60, Գ. Ֆնտաքիան՝ 56, Ե. Զրաճեան՝ 54, Թադէոս Հանդէսեան՝ 54, Գրիգոր Աբասեան՝ 50, Կրոնիկ-Կարապետ Փափազեան՝ 47 1/2, Ա. և Թ. 47 1/2, Մեսրոպ Սպարթալեան՝ 40, Ցարութիւն Գրնաճեան որդիք՝ 40, Ա. Տ. Կիւմիւշկերտան՝ 40, Գ. և Լ. Սարգիսեաններ՝ 40, Շնորհք-Նէվրուզ 40, Մ. Մէյմարեան-Պ. Ցակորեան՝ 40, Կ. Գ. Ռ. 40, Գ. Մ.՝ 40, Վ. Մ.՝ 40. Ռոմ՝ 40, Պօղոս Աւգէր՝ 40, Պարտիզպանեան եղբարք 40, Օգսէն Քիւրճեան՝ 40, Մանուկ Նառլեան՝ 40, Գոնդանտէն Էքսէրճի օղլու՝ 40, Եղուարդ Գարակէօզ՝ 40. Գ. Ֆնտաքլեան 40, Աւետիսեան եղբարք՝ 30, Անդրէասեան-Գասարճեան՝ 30 Ցարութիւն Մարտիրոսեան՝ 27, Միքաիլ Կ. Ալչըճեան՝ 27, Մինասեան Գալֆայեան՝ 27, Խաչիկ Պէգպաեան՝ 20, Մ. Ազնաւորեան՝ 20. Գրիգոր Խանճեան՝ 20, Ե. Կ. 20, Խորասանճեան՝ 20, Ե. Ե. Ս. 20. Սարգիս Թասլաճեան՝ 20, Աւետիկեան՝ 20. Արիստաղէս Գէորգեան՝ 20 Ս. Ե. Ատտարճեան՝ 20. Զաւադ Լոթիֆեան՝ 20. Միսակ Նազարեան՝ 20 Լ. Մէլիքճեան-Տուտեան՝ 20 Կարապետ Գ. Հաճեան՝ 20, Հանդէսեան՝ 20, Ռոմ՝ 20, Ռոմ՝ 20, Ռոմ՝ 20, Ռոմ՝ 20, Լեւոն Տէօրմէճեան՝ 20, Ցովհ. Պառաւեան՝ 20, Ռոմ՝ 20 Ռոմ՝ 20, Կարապետ Բուլճեան՝ 20. Համբար ձում՝ 20, Գառնիկ Ճէվահիրճեան՝ 20, Մագսուտ Ցակոբեան՝ 20. Գ. Մ. Ալեքսաղ 20. Զէնոբ Հիսարլեան՝ 20, Մ. Կարապետեան՝ 20, Ռոմ՝ 20, Ցակոբ Ճիլճեան՝ 20, ռոմ՝ 20, Փէչարմաճեան Եղբարք՝ 20, Կարապետ Մ. Բէյլիքեան՝ 20, Ե. Թոքսեան՝ 20, Տիգրան Տօհչաճեան՝ 20. Գ. Էվրէնեան՝ 20, Վահրեցի ռոմ՝ 20, ռոմ՝ 20, Համբարձումեան՝ 20, Ե. Վրոյր՝ 20, ռոմ՝ 20, ռոմ՝ 20, Ս. Պագալեան՝ 20, Համբարձումեան՝ 20, Տնտեսեան՝ 20, Գ. Աբրահամեան՝ 20, Մոլտովաղ՝ 20, Ա. Քիւրճեան՝ 20, Լեւոն Ասատուր՝ 20. Ռոմ՝ 20, Ռոմ 20, Թ. Սուրէնեան՝ 20, Ռոմ՝ 20, Ռոմ՝ 20, Ռոմ՝ 20, Միհրան Գասպարեան՝ 20, Դաւիթ Ա. Մովսէսեան՝ 20, Պօղոս Էքսէրճեան՝ 20, Ռոմ՝ 20, Ն. Ս.՝ 20, Ներսէս Երէցեան՝ 20, Գալիկեան՝ 20, Ռոմ՝ 20, Ռոմ՝ 20, Կրոնիկ Կարապետեան՝ 20, Պօղոս Շէրապէճեան՝ 20, Կարապետ՝ 20, Կարապետ Ասլանեան՝ 20, Ցովհ. Գարաեան՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ռոմ՝ 10, Մ. Գ.՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ռամ Բարսեղեան՝ 10, Մ. Հոգոցեան՝ 10, Ռոմ՝ 10, Կարապետ Արապեան՝ 10, Գրիգոր Դանիէլեան՝ 10, Ռոմ՝ 10, Մուրատեան Եղբարք՝ 10, Աբրահամ Ղազարոսեան՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ռոկեան Մարտիրոսեան՝ 10, Երկու անձեր՝ 10, Թէրէմէզեան՝ 10, Կիւլիւմեան՝ 10, Օ. Համպեան՝ 10, Գ. Կ. Սերովբեան՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ս. Թէռլէզեան՝ 10, Ս. Թօփալեան՝ 10, Ռոմ՝ 10, Մ. Գարամանեան՝ 10, Ս. Ճիւպկռեան՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ռոմ՝ 10, Պալթեան եղբարք՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ռոմ՝ 10, Հայկ՝ 10, Ռոմ՝ 10, Եղբարք Սթամպուլեան՝ 10, Նիկողոս Գաբրիէլեան՝ 10, Գ. Պէղեան՝ 10, Կ. Պ. Դաշչընեան՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ռոմ՝ 10, Ցակոբեան եղբարք՝ 10, Օհան Պալեան՝ 10, Ռոմ՝ 10, Մանկասեան՝ 10. Թ. Քիրէճճեան՝ 10, Լ. Ե. Գարակէօզեան՝ 10, Ս. Մանուկեան՝ 10, Ռոմ՝ 10, Բիւզանդ Նուրեան՝ 10, Լ. Մինթանճեան՝ 10, Մրբաքեան՝ 10, Կարապետ Գալենտէրեան՝ 10. Մկրտիչ Ազամեան՝ 10, Ռոմ՝ 5, Ե. Թիւճիւրեան՝ 5, Ռոմ՝ 5, Ռոմ՝ 5, Ադամ Անդրանիկեան՝ 5. Անտոն Պետրոսեան՝ 5, Լուիճեան՝ 5, Ռոմ՝ 5։

Ազն. Տիկնայք

Ա. Կ. Պասմաճեան ի յիշատակ իր հանգուցեալ հօր՝ Ա. Էֆ. Խորասանճեանի 324, Երանուհի Ե. Ցակոբեան՝ 154՝ Աննա Գ. Էսատեան՝ 128, Էլմնեն Գարակէօզ՝ 108, Տիրուհի Ս. Կիւլպէնկ՝ 108, Մառի Խորասանճեան՝ 108, Մանիկեան՝ 108, Օր. Էպրուհի Շիլեան՝ 70, Շէրպէճեան՝ 54, Բ. Ճանըմեան՝ 40, Բ. Գաբամանեան՝ 40, Ի. Փափագեան՝ 40, Գ. Աբրահամեան՝ 40, Ա. Պարոնեան՝ 40, Կիւլիւկ Նազարեան՝ 40 Նեկտար Պասմաճեան՝ 40, Ե. Կիւլպէնկ՝ 40, Ա. Մ. Ճանըմեան՝ 30, Տիրանուհի Թոկրեան՝ 27, Մարթա Նալեկեան՝ 20, Մաքրուհի Երէցեան՝ 20, Աղաւնի Հ. Թորոսեան՝ 20, Հռիփսիմէ Զէյնէեան՝ 20, Նոյեմզար Արապեան՝ 20, Էլմնեէ Վարդանեան՝ 10, Անդրկ Աբխոզոմեան՝ 10, Անոյշ Գ. Սասաճեան՝ 10, Հաճի Իւզաքեր 5, Մարիամ Թանտրճեան՝ 5, համագումար 7141 դահեկան։

Ազն. Տ. Արեգնազ Ե. Գարամանեան, որ ինչպէս միշտ իր կարեկից նպաստներով կը միթարէ Որբանոցիս պատսպարեալները, այս անգամ ալ անոնց ամրան եղանակիս մէջ մէկ մէկ ձեռք զգեստ շինուելու համար բարեհաճեցաւ 8 օսմ. ոսկի նուիրել։

Ազն. Տ. Գայիանէ Մ. Ասլանեան, որ ամեն առթիւ կարեկցաբար ընծայած է իր բարոյական և նիւթական օժանդակութիւնը Որբանոցիս, այս անգամ ևս հետեւեալ բարեսէր տիկիններէ 700 դահեկան հանգանակելով բարեհաճած է Որբանոցիս հայթայթել 20 չէքի վաճառվայտ, 160 օխա ածուխ և 90 դահեկան։

Բարեպաշտուհի ռոմ՝ 108, Վ. Զրաճեան՝ 108, Մարիամ Եաղուպեան՝ 80, Վահան էֆէնտի՝ 60, Օր. Թէոփիստեայ Թոպաճեան՝ 54, Կ. Թահթապրուճեան՝ 50, Դայիանէ Ասլանեան՝ 40, Պ. Աստարճեան՝ 40, Կալինիկ Զ. Մէրճաէվճեան՝ 40, Բրաբ Կիւտիւկեան 40, Ռոմ՝ 40, Տիրուհի Մոմճեան՝ 20, Թագուհի Մոմճեան՝ 20, գումար 700։

Կիւիւշկերեան էֆէնտիք՝ 5 տիկ պանիր (60 օխա), Կէյվէի էգմէ գիւղի պատ. Թաղ. Խորհրդոյ ձեռամբ հանգանակուած 74 օխա ձաւար, Հաճի Դանիել էֆ. Կարապետեան՝ 50 օխա ձաւար, Մկրտիչ էֆ. Բանտիկեան՝ 2 ծրար ընտիր խասա, Իսլիքճեան էֆ. 1 ձեռք բազանիքի սպաս, Մ. Ունկէր՝ 8 ծրար ճախարակ, ռոմ՝ 12 հատ էմայլէ ջրի գաւաթ, Ե. Գ. Մ. 10 օրինակ կենցաղ կամ դատարակութիւն։

Մնամ յաւէտ շնորհապարտ

Մայր Գալֆայեան աղջկանց որբանոցին

ԵՐԱՆՈՒՀԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

1896 մայիս 4/16

Խոգիլ

Աժանա Միրիճանեան

Ղալաթիա, Ալէքսանդր խան, Ռէս— 8

Ազգարարութիւն.—Շրջտարակութիւն.—Տպագիրներու բաշխում.—Տպագրութիւն.—Խմբագրութիւն.—Թարգմանութիւն.—Ցանմնարարութիւն.—Փոխանորդութիւն։

ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ, ԶՐԻ

Վակտրան

ԴԱԼԱԹԻԱ, 17 29 Մայիս 1896

Անուանումն. եւ Վճարում	Թուական	Անուանումն Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ
100		Քոն. Մէրիճ A	66 —
100		» » B } 1%	37 20
100		» » C	23 25
100	1881	» » D } զուցուած	23 05
400		} բացուած	23 10
100		} միջօրէ	23 12
100		} զուցուած	113 —
Ֆր. 500	1870	Բուլ. Եկիպ. } բացուած	112 62
Անգ. Վճր.		} միջօրէ	113 —
20 10	1890	Օտեանիէ 4%	— —
22 11	1869	Քրէտի Ֆոնսիէ Ա.	7 30
10 5	1872	Սօս. Ֆր. տր Ե. է Վ.	4 27
140 140	1878	Լաւերիսմի	54 50
500 300	1889	Ռնատոլուի (Բոնդ.	605 —
500 500		Երկնաւուղիք (Պրոմ. %	315 —
20 8	1882	Թրամուէյ (Բոնդ.	8 05
500 500		(Պրոմ.	188 —
500 200	1883	Օսմ. Ռէալիթի	15 10
1.40 1.40	1892	Օսմ. Միկրաբէ 6%	1 70
11 5 1/2	1893	Օսմ. Ապահովագն. Ընկ.	5 —
500 500	1882	Զրի Ընկ. Տէրբաս	382 50

ԸՆԹԱՑՔ (Բրիտ) Ոսկի Զրոյց	Ֆ.	Գ.
3 օրուան հաշիւ 1000 հատի	5	50
1 ամսուան հաշիւ	7	50
1 օրուան հաշիւ	3	25
Իզմիր	—	—
Կանխիկ (Էվալիւթիվ)	—	15

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՓՈԽԱԴԱՐՁՈՒ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	30
Փարիզ »	Ֆր.	22	90
Վիեննա 8 օրուան	Ֆլոր.	10	90
Պերլին 1½	Մարք.	18	45

ՄԹԻԼԱՆՔ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան հաշիւ 25 հատի	Ֆր.	1 —
1 ամսուան հաշիւ	»	8 —
ԼՈՒԱՆՔԻ ԴՐԱՄՈՅ		
Անգլ. ոսկի Ե. Ս. 100 դրշ.-էն		113 05
20 Ֆրանսոյց		87 20
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)		107 20
Քրիսմից		51 —
Ռուպլ ժդմպրամ		8 59
Մէճիտիէ		108 15
Մանր արծաթ		103 30
Մէճիտիէ		97 20
Տոյոս Դալամիոյ Սահարանի Բէբօռ		47 50

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓՈՓՈԽ 29 Մայիս		
Քոնսոլիտ Օսմ. Բ Կոնվ. Ֆր.	—	—
» » Գ » »	29	15
Դ (Բացուած »	—	—
Դ (Զոցուած »	21	35
Ռումելիի Երկաթուղի »	113	—
Բրիսրիվի »	158	—
Մաքսային Պարտաճանաչիք »	488	—
Սամանիկ »	397	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	265	—
Պանք Օթոման (անուանկն.) »	567	50
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	102	02
» » 4½% »	105	—
» Իտալական »	87	97
Քրէտի Լիոնէ »	781	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	—	—
Քոնդու

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով ստեղծեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրգ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱՆՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4,000,000 ռուպլի
Երաշխաւորութեան գումար 63,000,000 ֆրք.
1894ի հասոյթը 24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ 90,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ՕՒԳԵՐ
Գալիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Փոխնէ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Զէօվլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌԻԲՐԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 32.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր աղբիւրն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր դարդ վճարած է հրդեհի ենթարկուց համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կարպածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Գուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

326

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ Քառակ 8,000,000
Պահեստ Դրամ » 10,028,000
Տարեկան հասոյթ » 23,250,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔՍ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէն մթերանոցներ և բանկերութիւններ և ասցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Գալիս, Պահչէ—Գարու, Ալանխատան խան. 12, 13, 1.

ՇԼԷԹԷԱՏ
ՔԼԷԳԷԱՍ

ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ՍՐՏԻ. Այն ընտանիքներու մէջ անհրաժեշտ պատրաստութիւն անոպֆլ-ա։ Համը սքանչելի։

Աւելի ազդեցիկ քան մոմածաղկի, անանուխի և այլ ջուրերէ, անմարսողութեան, սիրտխառնութի, ստամոքսացաւի, քացկութեան, գալուկի, ջղացաւի, գլխացաւի, ծովախտի և այլ հիւանդութեանց համար, և գլխի, ստամոքսի, ջիղերու ամեն տեսակ անհանգստութեանց համար։

Համաճարակի ատեն խմելիքին, ինչպէս ինֆլուէնցայի, տենդերու, քոլերայի ատեն։

Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս ամեն լաւ դեղարաններ։

Կեդրոնատեղի և ներկայացուցիչ. Ֆընտրկլեան խանին քով Քիւ 7—8, ՊՈԼԻՍ։

Նոյն հասցէէն ուղիղցէք

ՍԷՆ-ՌԱՖԱԷԼԻ ԳԻՆԻ

զօրացուցիչ և կազդուրիչ։ 508 22—24

COMP. RUSSE
ED NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 13,25 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Դշ. 14,26 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 2ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով
Դշ. 15,27 Սուրհանդակ դէպի Փորդ-Սայդ նաւահանգիստները մինչև Պաղեստին, առաւօտեան ժամը 11ին։
Դշ. 15,27 Մեկաւորաղի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Եշ. 16,28 Օտէսայի սուրհանդակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։
Ուր. 17,29 Աղեքսանդրիոյ Սորհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱՁԴ.— Մայիս 14,26, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող զուգաւորը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Քրիտոլի, Պէյրութ, Եաֆա ու Բոր-Սայիտ գալով շարունակ։ 268

ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԵԱՆ
Ն ԲԱՖԻ ԵՒ ԸՆԿ
Մարսիլիայի և Պարսկաստանի Ընկերութիւն

Անոթոլի չոգենաւը Նեվրոսպիրը պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամոս, Կիպրոս, Տրապիզոն և Պաթում։ Կ. Պոլիս պիտի հասնի Ուրբաթ ժամ 5ին (Բ. Ե.)։

Մինչդեռ չոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի յուլիս 2ին (Ք. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիայ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղեղի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմհանէ փողոց թ. 10
33

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՀՐԱԳՐՈՒԹ

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍԷ ՓԷՃԴԱ
ՀԱՆՋԱՐԱՄԵԱԿԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ատլէր եւ Հիրշ տան ուղեւորութեանց համագործակցութեան կողմէ ուղեւորութիւն մը կազմակերպուած է Կ. Պոլսէն Փէշդա, ներկայ գտնուելու համար Հանջարամեակի ցուցահանդէսին։

Մեկնումը տեղի պիտի ունենայ Ցունիս 2ին եւ դարձը 16ին։

Դին առաջին կարգ 604 ֆրանք, երկրորդ կարգ 306 ֆրանք։

Այս պտոյտին մասնակցող ուղեւորը երը հետեւեալ իրաւունքները պիտի վայելեն։

1. Ամբողջ ուղեւորութեան միջոցին ազատ պտոյտ զանազան կարգի վագոններու մէջ։
2. Երկաթուղիի կայարանին եւ օթէլին միջեւ ու փոխադարձաբար պտոյտ (2-3 անձ մէկ կառքի մէջ)։
3. Ամբողջ ճաշ առաջին կամ երկրորդ կարգի օթէլի մը մէջ ցուցահանդէսին մօտ ի Փէշդա։ Ճաշերը կը համապատասխանեն երկրին սովորութիւններուն։ սակայն բաց ի նախաճաշէն, առնուազն երկու անգամ ճաշ կը տրուի, որոնց մէջ ըմպելիք չիկան։ Առաջին կարգի սենեակներուն մէջ մէկ կամ երկու անձ կը բնակին, երկրորդ կարգին մէջ 2էն 3։
4. Ազատ մուտք ցուցահանդէսին մէջ եւ կառքով պտոյտներ, ընդ որս յայտագրին մէջ նշանակուած պտոյտները։
5. Շրջանին սկիզբէն մինչեւ վերջը ուղեւորները իրենց հետ պիտի ունենան ուղեւորութեան վերակացուները որոնք պիտի խնամեն զիրենք ու պիտի հոգեն յայտագրին գործադրութեանը։

Մասնակցողները պարտին արձանագրուիլ Մայիս 15էն մինչեւ 30, ի Կ. Պոլիս, «Ընկերութեան ուղեւորութեանց Հունգարական գրասենեակի» ներկայացուցչին քով, Օսմանիէ Բասի խմբագրատան շէնքին մէջ ուր 150 ֆրանք պիտի վճարեն։ Առանձին ուղեւորներու համար երթ ու դարձի տոմսեր կը տրուին չափաւոր գիներով։ Կընդունուին նաեւ սենեակներու վարձման յանձնարարութիւններ Փէշդայի մէջ։

Ուրիշ ամեն տեղեկութեանց եւ յայտագիրներուն համար դիմել ներկայացուցչին։

Փէշդա, 6 Մայիս 1896 Միջազգային զրաստենակ ուղեւորութեան
537 5—6 Փէշդա, Գուլվանուլեզա,

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՐՀԱԲԱԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԵՆ ԴՈՒՈՑ ԻՒՂ.

Իսկապէս ոչ շատ ի սոպով

Գաստրոսեալ մեռած ՍԿՕՏԻ և ՊՕՏԷՆԻ։

Ի Նիւ-Եորք։

Կարիք չունի ախորժահամ է

Մորթու ձկան համ իւղի բոլոր յատկութիւններն զուտ։
Բրոմիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզածութիւնը

Դեղերէն ընդունուած է, ախորժ համ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը մատուցուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարը ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄԱՄԵՐ ԵՒ ՀԱՖԻԼ

ՆՈՐՈՒՂԵՑՈՑ
ՄԷՍՍԱԺԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի երթեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուղարձին հանդիպելով ի Հալբ)։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԴԻՄ

Ապրիլ 30էն սկսեալ, հինգշաբթի ամեն տասնրդինց օրը Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր, Հռոդոս (փոփոխակի Սամոս) Պէրութ (ուր պիտի հանդիպի Սաֆա, Բօռ-Սայիտ, Ալեքսանդրիա, Մարսիլիա գացող սուրհանդակին) Լարնաքա, Սուրիական ե. գերը, նորէն Պէրութ, Բօր-Սայիտ, Ալեքսանդրիա, Մարսիլիա։

ՕՏԷՍԱ-ՆՈՎՈՐՕՍԻՍԿԻ ԴԻՄ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի իրիկուան ժամ 4ին, ապրիլ 19էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼԻԻ-ՊԱՖՈՒՄԻ ԴԻՄ

Ուղղակի երթեւեկ տա Նիգինգրաբայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամը 4ին, դէպ ի Սամսուն, Կիրասուն, Տրապիզոն եւ Պաթում ապրիլ 27էն սկսեալ։ 425

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու
1896 Ապրիլ 24 Հ.Տ. Չորեքշաբթիէն սկսեալ
ՀԱՑՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 4 Ճամբ. Առտու	Թ.34 Խառն Առտու	Թ. 6 Ճամբ. Առտու	Թ. 8 Ճամբ. Առտու	Թ.10 Ճամբ. Առտու	Թ.12 Ճամբ. Առտու	Թ.14 Ճամբ. Առտու	Թ.16 Իրկն.	Թ.36 Խառն Իրկն.	Թ.18 Իրկն.	Թ.20 Ճամբ. Իրկն.	Թ.22 Ճամբ. Իրկն.
		ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.
Քարաքէօյ Կամուրջ	մկնմ.	10 40	11 —	1 10	2 15	3 25	4 10	5 5	6 35	7 40	9 30	10 30	11 35
Հայտար Փաշա	ժմմ.	11 5	11 25	1 35	2 40	3 50	4 35	5 30	7 —	8 5	9 55	10 55	12 —
	մկնմ.	11 12	11 45	1 45	2 48	4 1	4 45	5 40	7 11	8 17	10 2	11 5	12 8
Գրզրլ-Թօբրաք	»	11 19	— —	1 52	2 55	4 8	4 52	5 47	7 18	8 26	— —	11 12	12 15
Ֆէնէր-Եոլու	»	11 24	— —	1 56	3 1	4 12	4 56	5 51	7 22	8 30	10 10	11 16	12 19
Կէօղ-Թէփէ	»	11 29	— —	2 1	3 6	4 17	5 1	5 56	7 27	8 35	— —	11 21	12 24
Էրէնքէօյ	»	11 36	12 2	2 5	3 9	4 23	5 4	6 1	7 33	8 41	10 17	11 29	12 29
Պօսֆանճըք	»	11 45	12 12	2 13		4 31		6 10	7 42	8 50	10 24	11 38	12 38
Մալթէփէ	»	11 58	12 25	2 25		4 42		6 22	7 53	9 4	10 35	11 50	12 49
Քարթալ	»	12 10	12 42	2 37		4 55		6 35	8 5	9 20	10 47	12 3	1 1
Ռէնտիք	ժմմ.	12 18	12 52	2 45		5 3		6 43	8 13	9 30	10 55	12 11	1 9
	մկնմ.	— —	1 —	— —	— —	— —	— —	— —	— —				
										9 38			
										10 5			
Թուզլա	»		1 26							10 34			
Կէյպզէ	»		1 46							11 —			
Տիլ-Իսքէլէսի	»		2 13							11 13			
Թավշանճիլ	»		2 24							11 32			
Հէրէքէ	»		2 43							11 56			
Եաբրմճա	»		3 4							12 12			
Թիւթիւն-Զիֆլիք	»		3 18							12 26			
Տէրինճէ	»		3 29							12 42			
Իզմիտ	ժմմ.		3 43							— —			
	մկնմ.		4 5										
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»		4 42										
Սաբանճա	»		5 14										
Ատա-Բազար	»		5 41										
Կէյվէ	»		6 28										
Սք-Հիսար	»		6 54										
Մէքէճէ	»		7 28										
Լէֆքէ	»		7 58										
Վէզիր-Խան	»		8 37										
Պիլէճիք	ժմմ.		9 20										
	մկնմ.		9 32										
Քարաքէօյ	»		10 44										
Պոզիւք	»		11 26										
Ին-Իօնիւ	»		12 12										
Զուքուր-Հիսար	»		12 42										
Իսկի-Շէհէր	ժմմ.		1 20										
			իրկն.										

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 Ճամբ. Առտու	Թ. 3 Ճամբ. Առտու	Թ. 5 Ճամբ. Առտու	Թ.31 Խառն Առտու	Թ. 7 Ճամբ. Առտու	Թ. 9 Ճամբ. Առտու	Թ.11 Ճամբ. Առտու	Թ.13 Ճամբ. Առտու	Թ.15 Ճամբ. Իրիկն.	Թ 17 Ճամբ. Իրիկն.	Թ.33 Խառն Առտու	Թ.19 Ճամբ Իրիկն.
		ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.	ժ. Վ.
Իսկի-Շէհէր	մկնմ.											9 45	
Զուքուր-Հիսար	»											10 25	
Ին-Իօնիւ	»											10 58	
Պոզիւք	»											11 35	
Քարաքէօյ	»											12 11	
Պիլէճիք	ժմմն.											1 1	
	մկնմ.											1 11	
Վէզիր-Խան	»											1 51	
Լէֆքէ	»											2 29	
Մէքէճէ	»											3 3	
Սք-Հիսար	»											3 32	
Կէյվէ	»											3 58	
Ատա-Բազար	»											4 54	
Սաբանճա	»											5 12	
Պէօյիւք-Տէրպէնտ	»											5 42	
Իզմիտ	ժմմն.											6 18	
	մկնմ.											6 40	
Տէրինճէ	»				10 45							6 56	
Թիւթիւն-Զիֆլիք	»				11 3							7 5	
Եաբրմճա	»				11 14							7 20	
Հէրէքէ	»				11 32							7 45	
Թավշանճիլ	»				12 5							7 58	
Տիլ-Իսքէլէսի	»				12 18							8 9	
Կէյվէ	»				12 30							8 38	
Թուզլա	»				1 2							9 2	
					1 27							9 24	
Ռէնտիք	ժմն.				1 50								
Գարթալ	մկնն.	10 33	11 37	12 33	1 58		3 43		5 36	7 10	8 42	9 34	11 5
Մալթէփէ	»	10 42	11 46	12 44	2 10		3 52		5 45	7 19	8 52	9 51	11 15
Պօսֆանճըք	»	10 54	11 59	12 56	2 27		4 4		5 57	7 31	9 5	10 9	11 27
Էրէնքէօյ	»	11 05	12 10	1 7	2 41		4 15		6 9	7 43	9 16	10 25	11 39
Կէօթէէվէ	»	11 14	12 18	1 19	2 52	3 27	4 25	5 14	6 19	7 52	9 26	10 37	11 48
Ֆէնէր-Եոլու	»	11 18	— —	1 23	2 56	3 31	4 29	5 18	6 23	7 56	9 30	— —	11 52
Գրզրլ-Թօբրաք	»	11 23	— —	1 28	3 2	3 36	4 34	5 23	6 28	8 1	9 36	10 46	11 56
		11 27	12 26	1 32	3 6	3 40	4 38	5 27	6 32	8 5	9 40	— —	12 —
Հայտար-Փաշա	ժմն.	11 33	12 32	1 38	3 13	3 46	4 44	5 33	6 38	8 11	9 46	10 54	12 6
	մկմմ.	11 40	12 40	1 45	3 23	3 55	4 50	5 40	6 45	8 20	10 —	11 05	12 10
Քարաքէօյ Կամուրջ	ժմն.	12 5	1 5	2 10	3 48	4 20	5 15	6 5	7 10	8 45	10 25	11 30	12 35
												իրկն.	

ԱԼԱԵՈՒՆՏ ՔԷՕԹԱՀԵԱՅԻ ԴԻՄԻ ՃԻՒՂԸ

ԵՐԹ				ԴԱՐՁ			
ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. Թ. 324 Խառն Առտու	Կառ. Թ. 326 Խառն Իրկն.	ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. Թ. 323 Խառն Առտու	Կառ. Թ. 325 Խառն Իրիկն.
		ժ. Վ.	ժ. Վ.			ժ. Վ.	ժ. Վ.
Ալաեռնտէ	մեկն.	2 45	11 —	Քէօթահէայէ	մեկն.	1 30	9 20
Քէօթահէայէ	ժմն.	3 5	11 20	Ալաեռնտ	ժմն.	2 10	9 40

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. Թ. 122 Խառն Առտու
		ժ. Վ.
Իսկի-Շէհէր	մեկ.	12 20
Աղ-Բունար	»	1 6
Ալբի-Գէօյ	»	1 48
Պէյլիկ-Ամբը	»	2 34
Մարը-քէօյ	»	3 44
Պիյէր	»	4 38
Մազրլար	»	5 20
Գէյիրի քէօբրիւ	»	5 38
Բօլատլը	»	6 50
Մալիքէօյ	»	8 10
Սրնճան-քէօյ	»	9 10
Էնկիւրիւ	ժմն.	10 —
		իրկն.

ԴԱՐՁ			
ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. Թ. 121 Խառն Առտու	
		ժ.	Վ.
Էնկիւրիւ	մեկ.	1	35
Սրնճան-քէօյ	»	2	27
Մալի-քէօյ	»	3	35
Բօլատլը	»	3	—
Գէյլիք-քէօբրիւ	»	5	48
Մազրլար	»	6	18
Պիյէր	»	7	—
Մարը-քէօ	»	8	2
Գէյիկ-ամբը	»	9	4
Ալբի-քէօյ	»	9	58
Աղ-Բունար	»	10	32
Իսկի-Շէհէր	ժմն.	11	16

ԱՐՍԼԱՆԻ ՇԻՒՂԸ ԻՆՆԱՅԻՆ ԳԻՆ